

— Zagrebački, dunajski in olumuški nadškofje postanejo kardinali rimske cerkve.

Vnanje države. Blizu 1000 avstrijskih katoličanov je 27. maja bilo v Rimu pred sv. očetom in Jim v imenu cele katoliške Avstrije čestitalo k 50letnemu slavnemu škofovanju. Vodja romarjem je bil kardinal knez Schwarzenberg. — Nemški cesar Viljelm je odposlal 5 velikih oklopnih v srednjezemsko morje v obrambo nemškim in ruskim podložnikom na Turškem. — Predsednik francoske republike, general Mak-Mahón, je Francozem obečal, da bo strogo skrbel za red doma in mir proti vnanjim vladam. — Angleži sicer Turku denar posojujejo, vendar ob enem se tudi z Rusi pogajajo, kako bi se Turčija naposled dala tako razkosati, da bi tudi Anglija svoj kos dobila. — Jednako delajo Italijani in bo bržčas tudi za Avstrijo prišel trenutek, da isto tako postopa. Vladni list „Bohemia“ piše: „brž ko dobi Turk od Rusa prvi močan udarec, bo Anglež pograbil Dardanele in Carigrad in vse, kar bo dobiti mogel. Grki bodo vdrl v Tesalijo in Epir, Srbi in Črnogorci bodo mahnil na rop v Hercegovino in Bosnijo in tedaj bo pravi trenutek, da tudi Avstrija zgrabi za orožje v obrambo svojih koristi. Za ta važni treuntek se pa mora že sedaj pripravljati, sicer zadene udarec prvič Turku namenjen ob enem tudi Avstriji!“ To kaže, da se pripravljamo na boj!

Ruski-rumunski-turški boj.

L. 1854. je v Kavkaz prišel Omer-paša z 50.000 Turki pa ni nič opravil zoper Ruse, le nekatera mesta ob Črnem morju je požgal. Veliko menje bo sedaj opravil Fazli-paša z svojimi 10.000 vojaki, čeravno neusmiljeno divja z svojimi Črkosi. V mestiču Suhum-kale je pomoril vse prebivalce, sedaj je razdril tudi Adrile ali trdnjavo: sv. Duh, toda dalje ne more. Proti Kutaisu in Tiflisu sta mu pot zaprla ruska generala Kravčenko in Alhasov, ki držita Olgin in reko Kudur; obrst Šelkovejko pa je zasedel soteske v Kavkazu in pričakuje od velike železnice zadi za Kavkazem vojne pomoči. Zvedeni oficirji trdijo, da po ovi železnici lahko kmalu pridere 50.000 Rusov; dosti, da vse Turke iz Kavkaza v Črno morje pomečejo. Zato pa tudi ruska vojna v Armeniji, brez ozira na Fazli-pašo, trdno marsira naprej in je Turke že razklala na troje; prvi del je general Oklobijo zaprl v Batum, drugi del je obkoljen v Karsu in z tretjim beži Muktar-paša od Olti in Jardeza nazaj proti Erzerumu. Rusi so namreč po vzetju Ardahana, kder so zaplenili 92 kanonov in 1500 zabojev streljiva, vse sile združili, nekoliko vojakov postavili okoli Karsa, da v mestu streljajo, z ostalo vojno pa sedaj naglo pritiskajo za Muktar-pašem, kateremu tudi od južne strani nevarnost žuga. Kajti tukaj je general Terguzakov iz Bajazida čez 7000 črevljev visoke višine prodr v Dijadin, do Karakiliša in malega Eufrata. Oddelek poslednje

vojne se je pa od Bajazida obrnil proti Vanu in že nekoliko divjih Kurdivov podvrgel ruskej oblasti. Da nebi močno turško brodovje vojakov izbarkalo v Krimu, kder prebiva mnogo mohamedanskih Tartarov, je general Semeka po mestih in vaseh razstavil veliko tisoč vojakov, mesta ob morju pa s šancami in torpedi zavaroval. Glavni udarec se Turkom čedalje bolj bliža v Evropi. Okoli 5. jun. pride ruski car v Ploješt in poteni bodo Rusi bržčas kmalu začeli črez Donavo iti. Sedaj že najhujšim turkoljubom hlačice trepečejo, ker vidijo, kako mirno, previdno, premišljeno, dobro pripravljeni Rusi postopajo. Vojaki so celó po poročilih turkoljubivih dopisnikov iz Rumunije sami krepki, in dobro rejeni ljudje, cvet ruskega naroda. Oblečeni so dobro, orožani izvrstno, oficirje imajo izobražene; niti enega samega dogodka o razsajanju ne vedó poročati: V Galac je prišlo 400 mornarjev, ki izdelujejo male ladje za most. Dva oficirja, Dobašev in Šestakov, sta 26. maja zarab ob treh na mali ladjici celo tiho iz Braje smuknila po Donavi do največjega turškega monitorja ter mu pod dno spustila torpedo tako srečno, da je par trenutkov potem ves železni monitor z 5 kanoni in 150 Turki razletel; oficirjema se ni zgodilo nič. Ta nesreča je Turke močno pobila. Rumunski knez je iz Kalafata začel Vidin bombardirati, sam je vžgal prvi strel; Vidin gori na večih mestih. Turki se bližajo srbskej meji, ker mislijo da bodo Rusi v Srbiji udarili prek Donave; to pa utegne tudi Srbe v boj prisiliti. V Carigradu so vsled zgube Ardahana Turki strašno razburjeni, sultan jim je skoro hotel oditi. Sulejman-paša je dobil povelje v Nikšič izstradanim Turkom spraviti živeža; tedaj bo tukaj skoro prišlo do bitke z Črnogorci. V Bosniji je strašna stiska za kristijane, sedaj mora vsak Turkom plačati 1 zlat harača, t. j. davek od vsakega človeka pri hiši. V Bolgariji hočejo Turki, če bodo ob Donavi tepeni, vse vesí in mesta požgati in ljudi seboj gnati ali poklati.

Za poduk in kratek čas.

Pisanje pohorskega romarja.

I.

Misel v Rim potovati me je že več časa nadlegovala. Toda uresničiti je nisem mogel. Preveč zadržkov je bilo od znotraj in od zunaj. Od znotraj skrb zarad daljnega pota, skrb zavolj duhovnije, skrb zavolj velikega gospodarstva; od zunaj slabi časi, malo denarjev — pa vsi zadržki bili so srečno premagani in božja pot v Rim odločena. Čas pripravljanja mi je hitro potekel. Napočil je dan odhoda, sv. binkoštni pondeljek. Ovi dan bil sem še pri sv. 3 kraljih visoko na Pohorju. Priporočil sem se 3 modrim, naj bi Boga za me prosili, naj bi, kakor nekdanj jim, zvezda sreče na potu svetila tudi meni, me varno vodila ter pripeljala na zaželjeni kraj, kder bom videl in počastil na-

mestnika Onega na zemlji, kojega so sv. 3 kralji v betlehemskem hlevu molili in mu darovali. Ob 10. uri zvečer istega dne sem se odpeljal iz Slov. Bistriškega kolodvora in jadno je šlo proti Celju. Neizrečeno razveselil sem se, ko tukaj na kolodvoru zagledam potnega tovariša in ljubega mi prijatelja, A. Belšaka, župnika sv. Kunigunde na Pohorju. Brzi se vsede k meni in tako sva potovala 2 Pohorca skup v Rim. Naglo je šlo sedaj proti beli Ljubljani. Ljubljana, mesto moje mladosti, kraj mojih dijaških let! Kako znana, demača, vesela mi je nekdanj bila; sedaj se mi je zdela vsa tuja, prazna in pusta za mene; le nekoliko znancev in prijateljev imam, ki ondi živijo — ali še veliko več, ki v grobih spijo pri sv. Krištofu. Tužne misli me obhajajo in ljubo mi je bilo, da je hlapon brž dalje drdral na Notranjsko. Peljali smo se mimo Borovnice po znamenitem mostu, ki je višji od farnega zvonika; potem mimo visokega Krima, gore, za katero je moja zibelka tekla. Pa zdelo se mi je vse, kakor sanje, ter sem z pesnikom izhebnil: „Kde so časi, kde so dnovi, ko smo bili še „Krajne sinovi“? Kmalu smo drdrali mimo Postojne, kder je čudo kranjske zemlje v postojnskih jamah, ter se bližali nerodovitnemu, pustemu Krasu, ki je podoben mrtvaškemu polju, obsejanemu z belim kamenjem, spomeniki mrtvih. Naše Pohorje je raj proti Krasu, ter sem mislil: glej, kamenje, katerega je tu preveč, bi pri nas na Htinju dobro bilo za zidanje kaplanije in šole, ki ste nam toliko potrebni! Prišli smo do Nabrežine ter namesto proti Trstu krenoli proti Gorici. Tu se začne zopet rodoviten svet z žlahtno trto, ki očesu kaj dobro dene. Gorica se ne imenuje zastonj slovenska Nizza zaradi svoje prijazne in jako rodovitne okolice. V Gorici smo se sošli z mariborskimi romarji in smo se potem še veliko bolj veseli naprej peljali. Z tem vlakom se je peljal tudi škof Juraj Strosmajer, dika jugoslovanska, katerega sem sedaj prvokrat imel čast videti in v svoje veliko veselje z njim govoriti. Peljal se je tudi v Rim. V Kormonu smo prestopili mejo italijanskega kraljestva. Nastopili so laški uradniki in se jim mora reči, da so prav prijazno z romarji ravnali in se prav olikano vedli do potnikov. V laških vagonih je povsod zapisano po laški: 10 posti, t. j. 10 sedežev. Nek šaljivec je pa naredil: 10 rosti, t. j. 10 pečenih. Ko bi moralo po 10 potnikov v enem vagonu sedeti, bi res lahko postali kuhani in pečeni. Vendar tega se ni bilo treba bati, vozili smo se povsod prav lahko in dobro, nikder ni bilo gnječe. Od Vidma je šlo v naglem tiru. — Lahki bolj hitro vozijo, kakor naši ljudje — po širnem furlanskem polju naprej tako, da smo bili že 22. maja ob eni popoldne v Benetkah. Videli smo nekdanjo ponosno „kraljico morja“ ter občudovali njeno lepoto. Bili smo na zvoniku sv. Marka ter imeli prekrasen pogled na mesto in na sinje morje, po katerem so barke vozile, kakor da bi beli labudi plavali. Vozili

smo se v gondolah, obiskali znamenitnejše cerkve, ter se zvečer ob 8. uri odpeljali proti Padovi. Tukaj sem se jaz pridružil kranjskim romarjem. Med temi so tudi 4 kmetje v jirhastih blačah in dolgih črevljih. Italijani vsepovsodi za njimi gledajo in ugiblajo, kaki ljudje bi to bili? Potem smo se urno peljali naprej proti Bologni in Rimu. Vsi romarji smo bili navdušeni ter enega srca, enih misli. Ena misel nas je navdajala vse, ena želja vsem gorela v srcu, le brž videti sveti Rim ter gledati lice sv. očeta, velikega in slavnega papeža Pija IX. Jaz z kranjskimi romarji sem prišel v Rim 23. maja po noči ob $\frac{1}{3}$ edenajsti uri. Mariborskih romarjev še ni bilo tukaj! Z Bogom!

Vabilo na naročbo znanstvenega časopisa Matice slovenske in prošnja za dotično gradivo.

Odbor Matice slovenske namerava v smislu poslednjega obnega zboru 2. dne t. m. izdajati znanstveni časopis, kateremu naj je ime: „Časopis Matice slovenske“. Ta časopis bode obsegal vse, kar v znanstvo spada, s posebnim ozirom na slovanski svet: zemljepisje, zgodopisje, prirodopisje, starinstvo, razprave o kulturni zgodovini Slovencev, državoslovne, socijalne in gospodarstvene razmere; nabiro ostankov narodnega pesništva, razprave o novih iznajdbah, umetnijah in vedah, naznanila in presojevanja novih slovstvenih stvari, poročila o delovanji Matičnem itd. Članki, segajoči v politiko, so po pravilih Matičnih izključeni iz časnika. „Časopisa Matice slovenske“ ima izhajati vsak četr teta en zvezek po 3 do 4 pole; zvezek bode stal 50 kr. Oglaševanje na naročbo, s katero se ob enem pošlje 50 kraje. naročnine za prvi zvezek, sprejema tajništvo Matice slovenske v Ljubljani do 20. junija t. l. Ta oglas velja tudi za poročstvo letoletnega večidel plačila. Prvi list pride na svitlo, kakor hitro se a) oglasi toliko naročnikov, da so stroški izdanja pokriti, in b) da odbor prejme časopisu primernih rokopisov toliko, da more prvi snopič na svitlo priti. Zato odbor, ki prevzame vredništvo prvega zvezka, ob enem vljudno vabi slovenske pisatelje, naj mu pošljejo brž ko mogoče za prvi list gori navedenemu programu primernih se vé da ne preobširnih sestavkov; vsaj tudi pri časnikih velja prislovica: „variatio delectat“. Odbor hoče tako vstreči željam nekaterih Matičnih gospodov udov. Z ozirom na obilo število časnikov slovenskih, ki deloma več ali manj obdelujejo novemu našemu časniku enako polje, nalagajo mu pa Matična pravila dolžnost, da previdno postopa o novem početju in zato izdanje prvega snopiča smatra za poskušnjo: ali se bode oglasilo toliko naročnikov, da ne bi Matica prevetlicih stroškov imela, in ali se bode novemu časniku našlo tudi zadosti čislanih pisateljskih moči.

Za odbor „Matice Slovenske“ v Ljubljani
20. maja meseca 1877.

Dr. Jan. Bleiweis, prvosednik.